

بررسی سوژه مدرن در بوف کور صادق هدایت و ملکوت بهرام صادقی

محمد مهدی ابراهیمی فخاری^{*۱}

مریم شریف نسب^۲

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۹/۲۷

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۲/۱۷

چکیده

سوژه و سوژگی یا سوژکتیویته، یکی از مؤلفه‌هایی است که براساس آن می‌توان تشخیص داد یک اثر داستانی، مدرنیستی محسوب می‌شود یا خیر. سوژه مدرن در مورد خود می‌اندیشد. از این رو بسیاری از داستان‌های مدرنیستی، شخصیت‌هایی دارند که به خودشان می‌اندیشند و زندگی و افکار این شخصیت‌ها در مرکز توجه داستان قرار دارد. می‌توان گفت که این داستان‌ها ذهن‌محور هستند. پرداختن به «شخصیت» و افکار او در داستان‌های مدرنیستی اهمیت فراوانی پیدا می‌کند که این خصوصیت در داستان‌های پیشامدرن دیده نمی‌شود، یا کمتر دیده می‌شود. در داستان‌های مدرنیستی فارسی نیز سوژه و سوژگی اهمیت دارد. دو اثری که توجه ویژه به این مسئله، در آنها دیده می‌شود، بوف کور، نوشته صادق هدایت و ملکوت نوشته بهرام صادقی هستند. در این دو رمان شخصیت‌ها و افکار آنان محوریت دارند. در این پژوهش ابتدا خصوصیات سوژه برشمرده شده، تعریف نسبتاً دقیقی از آن به دست آمده و سپس اثبات شده‌است که شخصیت‌های اصلی هر دو اثر، سوژه هستند و خصوصیات سوژگی در آنها وجود دارد. آگاهی، اختیار / آزادی و فردیت، خصوصیات اصلی سوژگی هستند که هر یک از آنها در مورد شخصیت‌های اصلی این دو داستان مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

واژگان کلیدی: سوژه، سوژگی، ادبیات داستانی ایران، بوف کور، ملکوت، مدرنیسم

* mehdiabrahimi391@gmail.com

۱. دانشجوی دکتری پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
۲. استادیار زبان و ادبیات فارسی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی